

Sygn. akt: I C 1586/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Małgorzata Nowicka - Midziak
Protokolant:	Agnieszka Popławska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 stycznia 2016 r. w G.

sprawy z powództwa R. P.

przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G.

o ustalenie

1. oddala powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Sygnatura akt: I C 1586/14

UZASADNIENIE

Powód R. P. wniósł pozew przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G., domagając się ustalenia nieważności umowy pożyczki nr (...), zawartej pomiędzy stronami w dniu 20 maja 2010r., albowiem w chwili zawierania umowy znajdował się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że w dniu 20 maja 2010r. zawarł z pozwanym wyżej wskazaną umowę przedkładając podrobione zaświadczenie o zatrudnieniu w firmie (...) PPHU (...) z siedzibą w C.. Jak wskazuje powód, pod nadzorem Prokuratury Okręgowej w Lublinie, prowadzone było przeciwko niemu śledztwo w sprawie o wyłudzenie kredytu na szkodę pozwanego (...) im. (...). Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2014r. postępowanie zostało jednak umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. wobec stwierdzenia, że w momencie popełnienia czynu powód miał zniesioną zdolność rozpoznania jego znaczenia i zniesioną zdolność pokierowania swoim postępowaniem z uwagi na chorobę afektywną dwubiegunową. W związku z powyższym powód wywodzi, iż w chwili zawarcia umowy pożyczki znajdował się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli, co zgodnie z art. 82 k.c. skutkuje nieważnością złożonego przez niego oświadczenia woli.

(pozew k. 2-4)

W odpowiedzi na pozew pozwana Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie pozwana podniosła, że powód nie wykazał podstawowej przesłanki powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa tj. interesu prawnego. Pozwana wskazała, że na podstawie wniesionego przez nią pozwu o zapłatę zadłużenia z tytułu spornej umowy pożyczki został wydany nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Pozwany nie wniósł sprzeciwu. Nadto, przeciwko pozwanemu było prowadzone postępowanie egzekucyjne, które następnie na wniosek pozwanej zostało umorzone z uwagi na zawartą przez strony ugody. Powód nie wywiązał się z ugody, toteż w okresie od listopada 2014r. do marca 2015r. toczyło się kolejne postępowanie egzekucyjne. W ocenie pozwanej rozstrzygnięcie niniejszego procesu nie będzie miało żadnego wpływu na sytuację powoda jako dłużnika. Powód nie wyjaśnił w pozwie na czym miałyby polegać znaczenie orzeczenia dla obecnych lub przyszłych jego praw i stosunków prawnych. Nadto, jak wskazała pozwana, wyrok ustalający nie ma mocy prawnej, by uchylić prawomocne orzeczenie sądowe, jak również nie może stanowić podstawy do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Pozwana zwróciła też uwagę, że dochodzone w przedmiotowej sprawie żądanie pozostaje w ścisłym związku z roszczeniem, co do którego wydano już prawomocny nakaz zapłaty. Sąd rozpatrujący żądanie powoda nie może ingerować w kwestie stanowiące przedmiot postępowania w sprawie o sygn. akt VI Nc – e (...), w tym czynić ustaleń faktycznych na gruncie łączącego strony stosunku prawnego z umowy pożyczki, albowiem takie działanie sprzeciwiałoby się treści art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Zdaniem pozwanej, powodowi nie służy powództwo o ustalenie, skoro mógł on w sprzeciwie od nakazu zapłaty podnosić obecnie wywodzone twierdzenia. Powód nie udowodnił, że jego sytuacja materialnoprawa w powiązaniu z sytuacją faktyczną, wskazuje na istnienie interesu prawnego i potrzebę uzyskania wyroku stwierdzającego nieważność umowy.

(odpowiedź na pozew k. 41-43)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 maja 2010r. na mocy umowy pożyczki konsumenckiej na cele mieszkaniowe o numerze (...) pozwana Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. udzieliła powodowi R. P. pożyczki w wysokości 20.000 zł. Przy zawarciu umowy powód posłużył się podrobionym zaświadczeniem o zatrudnieniu w (...) PPHU (...) z siedzibą w C..

(okoliczności bezsporne)

Pozwem złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozwana Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. domagała się od powoda zapłaty kwoty 15.258,50 zł wraz z odsetkami umownymi tytułem spłaty pożyczki udzielonej w dniu 20 maja 2010r.

W dniu 21 listopada 2012r. w sprawie o sygnaturze akt VI Nc-e 1877408/12 Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, nakazując R. P., aby zapłacił na rzecz pozwanej (...) kwotę 15.258,50 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 31 października 2012r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.594,44 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powód nie wniósł sprzeciwu od wyżej wskazanego nakazu zapłaty.

Postanowieniem z dnia 7 lutego 2013r. wyżej opisanemu nakazowi zapłaty została nadana klauzula wykonalności.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: pozew k. 49-50, nakaz zapłaty z dnia 21 listopada 2012r. k. 51, postanowienie z dnia 7 lutego 2013r. k. 51v)

W dniu 8 lutego 2013r. pozwana (...) złożyła u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kraśniku R. W. wniosek o wszczęcie przeciwko powodowi egzekucji. Postępowanie egzekucyjne toczyło się pod sygnaturą Km 432/13.

W dniu 6 marca 2013r. strony zawarły umowę ugody, na mocy której powód zobowiązał się do spłaty zadłużenia, wynikającego z wyżej wskazanego nakazu zapłaty oraz kosztów poniesionych przez pozwaną lub przyznanych jej w postępowaniu egzekucyjnym w łącznej wysokości 21.736,42 zł. Spłata wierzytelności miała nastąpić w miesięcznych ratach do dnia 20 marca 2018r. W przypadku stwierdzenia, że warunki ugody nie zostały dotrzymane oraz w

przypadku, gdy dłużnik nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pozwana zastrzegła sobie prawo wypowiedzenia umowy z 30-dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej należności wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności.

W związku z zawarciem ugody na wniosek wierzyciela – postanowieniem z dnia 20 marca 2013r. – Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 432/13.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wniosek o wszczęcie egzekucji z dnia 8 lutego 2013r. k. 52, umowę ugody z dnia 6 marca 2013r. k. 55-58, postanowienie komornika z dnia 20 marca 2013r. k. 53-54)

Wobec zaprzestania przez powoda spłaty zadłużenia zgodnie z zawartą ugodą, w dniu 3 listopada 2014r. pozwana (...) złożyła u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kraśniku R. W. kolejny wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko powodowi. Postanowieniem z dnia 3 marca 2015r. Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne toczące się pod sygnaturą Km 9646/14 na wniosek wierzyciela.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o wniosek o wszczęcie egzekucji z dnia 3 listopada 2014r. k. 59-60, postanowienie Komornika z dnia 3 marca 2015r. k. 61)

Na podstawie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa złożonego przez pozwaną Prokuratura Okręgowa w Lublinie prowadziła śledztwo pod sygnaturą VI Ds. 14/12 dotyczące wyłudzenia w złożonej konfiguracji podmiotowej pożyczek przez kilkunastu sprawców działających przy wykorzystaniu nierzetelnych, w tym fałszywych zaświadczeń o zatrudnieniu i zarobkach. W postępowaniu tym powód R. P. był podejrzany o to, że w dniu 20 maja 2010r. w L. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej i pożyczki, doprowadził Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 20.000 zł w ten sposób, że po uprzednim użyciu jako autentycznego podrobionego zaświadczenia o zatrudnieniu w (...) PPHU (...) z siedzibą w C., na którym nieustalona osoba wpisała odręcznie nieprawdziwe informacje o jej zatrudnieniu w charakterze tynkarza na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony i osiągnięciu z tego tytułu dochodu w wysokości 2.618 zł brutto w stosunku miesięcznym, zawarł umowę pożyczki konsumenckiej na cel mieszkaniowy o numerze (...), wprowadzając pracowników (...) im. (...) w błąd co do wymienionych okoliczności mających istotne znaczenia dla uzyskania wnioskowanej kwoty, a dotyczących jej zdolności kredytowej jako pożyczkobiorcy i faktycznej możliwości spłaty zaciągniętego zobowiązania tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o postanowienie prokuratora z dnia 28 kwietnia 2014r. k. 70-74)

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2014r. Prokurator Prokuratury Okręgowej w Lublinie umorzył śledztwo przeciwko R. P. na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. wobec stwierdzenia, że nie popełnił on przestępstwa, albowiem z powodu choroby afektywnej dwubiegunowej miał zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i zniesioną zdolność pokierowania swoim postępowaniem.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o postanowienie prokuratora z dnia 28 kwietnia 2014r. k. 70-74)

W dniu 26 sierpnia 2010r. powód zaciągnął pożyczkę również w Banku (...) S.A. również posługując się podrobionym zaświadczeniem o zatrudnieniu w (...) PPHU (...) z siedzibą w C.. W tej sprawie przeciwko powodowi toczyło się postępowanie karne przed Sądem Rejonowym w Opolu Lubelskim pod sygnaturą II K 19/15.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o przesłuchanie powoda k. 166-167v, opinię biegłych k. 76)

Powód był kilkakrotnie skazany za przestępstwa określone w przepisach art. 191 § 2 kk, art. 282 kk na karę pozbawienia wolności oraz karę grzywny.

(okoliczności bezsporne)

Od 30 lat powód leczy się psychiatrycznie, przyjmuje leki i miewa wahania nastroju. Powód ma wykształcenie średnie, z zawodu jest elektrykiem.

(dowód: zeznania świadka M. P. k. 165v-166v, przesłuchanie powoda k. 166-167v)

Powód cierpi na przewlekłą chorobę psychiczną o obrazie choroby afektywnej dwubiegunowej. W dacie czynów powód był całkowicie niezdolny do rozpoznania czynów jak i do pokierowania swoim postępowaniem. Powód może uczestniczyć w postępowaniu sądowym przy zapewnieniu mu pomocy prawnej.

(dowód: opinia biegłych psychiatrów k. 75-83)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodów z zeznań świadka M. P. oraz przesłuchania powoda R. P..

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd uznał, iż dowody z dokumentów złożonych przez strony oraz akt sprawy karnej II K 19/15 Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim są autentyczne i nie ma żadnych podstaw by odmówić im waloru wiarygodności i mocy dowodowej. Zważyć należy, iż część dokumentów w postaci orzeczeń sądów, prokuratury i komornika ma charakter dokumentów urzędowych i nie była kwestionowana przez strony. Z kolei, wszystkie dokumenty złożone przez stronę pozwaną zostały poświadczane za zgodność z oryginałem przez fachowego pełnomocnika – radcę prawnego, a zgodnie z treścią przepisu art. 129 § 3 k.p.c. zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, ma charakter dokumentu urzędowego. Podkreślić należy, iż strona powodowa nie wzruszyła domniemania autentyczności przedłożonych przez pozwaną dokumentów prywatnych ani też domniemania, że oświadczenia zawarte w dokumentach pochodzą od osób, które te dokumenty podpisały.

Z kolei jeśli chodzi o ocenę osobowych środków dowodowych to Sąd dał im wiarę w takim zakresie w jakim korelują z pozostałymi dowodami zebranymi w niniejszej sprawie. W świetle zeznań świadka oraz powoda nie budzi wątpliwości, że R. P. od wielu lat leczy się psychiatrycznie na chorobę afektywną dwubiegunową, co znajduje potwierdzenie w treści opinii psychiatrycznej przeprowadzonej w toku postępowania karnego. Nie budzi również wątpliwości, że powód zawarł umowę pożyczki z pozwaną (...) jak i kolejną umowę z (...) S.A. posługując się podrobionym zaświadczeniem o zatrudnieniu. W świetle zebranych dokumentów nie budzi również wątpliwości Sądu, że powód częściowo spłacił zadłużenie wobec pozwanej.

Przechodząc do rozważań merytorycznych wskazać należy, iż w niniejszym postępowaniu powód R. P. domagał się ustalenia nieważności umowy pożyczki nr (...) zawartej przez strony w dniu 20 maja 2010r., wskazując, że w chwili zawierania umowy znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, albowiem cierpi na przewlekłą chorobę psychiczną. Zgodnie z przepisem art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Jak wskazuje się w judykaturze przez pojęcie braku świadomości należy rozumieć stan charakteryzujący się zupełnym brakiem rozeznania sytuacji i przedsięwziętych przez siebie kroków, choć nie musi on polegać na pełnym zaniku świadomości (np. w efekcie omdlenia) czy też ustaniu czynności mózgu (por. postanowienie SN z 30.4.1976 r., III CRN 25/76, OSP 1977, Nr 4, poz. 78; wyrok SN z 7.2.2006 r., IV CSK 7/05, z glosą M. Zachariasiewicza, Rej. 2008, Nr 12, s. 142 i n.; R. Trzaskowski, Wady oświadczenia woli w perspektywie kodyfikacyjnej, SPP 2008, Nr 3, s. 49). Brak świadomości charakteryzuje się niemożnością zrozumienia działań własnych lub innych osób, niezdawaniem sobie sprawy ze znaczenia własnego postępowania (por. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, Wady oświadczeń woli w polskim prawie cywilnym, Warszawa 1973, s. 43). Jak trafnie zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z 7 lutego 2006 r. IV CSK 7/05, L. "Stan wyłączający

świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie może być rozumiany dosłownie, wobec czego nie musi oznaczać całkowitego zniesienia świadomości i ustania czynności mózgu. Wystarczy istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania". W ocenie Sądu w toku niniejszego postępowania powód wykazał, że w chwili zawarcia umowy pożyczki znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Przede wszystkim do takiego stwierdzenia prowadzi treść opinii biegłych psychiatrów sporządzonej w toku postępowania karnego prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Opolu Lubelskim pod sygnaturą II K 19/15. Przedmiotowe postępowanie karne dotyczyło czynu popełnionego przez powoda w dniu 26 sierpnia 2010r. tj. w dacie zbliżonej do zawarcia spornej umowy pożyczki. W konkluzji opinii biegli psychiatrzy wskazali, że powód cierpi na przewlekłą chorobę psychiczną o obrazie choroby afektywnej dwubiegunowej. Zdaniem biegłych w dacie popełnienia zarzucanych mu czynów R. P. był całkowicie niezdolny do rozpoznania czynów jak i do pokierowania swoim postępowaniem. Zważyć także należy, że dowód z opinii biegłych został również dopuszczony w toku śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Lublinie w sprawie dotyczącej przedmiotowej pożyczki z dnia 20 maja 2010r. Z uzasadnienia postanowienia w przedmiocie umorzenia śledztwa wynika, że biegli doszli do wniosku, że in tempore crimini z powodu choroby afektywnej dwubiegunowej powód miał zniesioną zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Dodatkowo wskazać należy, że również z zeznań świadka oraz powoda wynika, że R. P. od wielu lat leczy się psychiatrycznie na chorobę afektywną dwubiegunową, przyjmuje leki i miewa zmiany nastroju. W świetle przedstawionych powyżej okoliczności należało uznać, że w chwili zawarcia umowy powód rzeczywiście znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, co zgodnie z treścią art. 82 k.c. powoduje nieważność umowy.

Mimo jednak powyższego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Zważyć bowiem należy, że w świetle przepisu art. 189 k.p.c. interes prawny jest przesłanką materialnoprawną, która określa legitymację powoda i podlega ocenie według stanu sprawy w chwili orzekania (art. 316 § 1 KPC) (por. wyrok SN z 15.3.2002 r., II CKN 919/02, OSN 2002, Nr 7–8, s. 56). Interes prawny w sprawie o ustalenie istnienia stosunku prawnego lub prawa nie decyduje wprost o zasadności powództwa, a jedynie warunkuje możliwość badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że dany stosunek prawny lub prawo istnieje (por. wyrok SN z dnia 18 czerwca 2009r., II CSK 33/09, LEX nr 515730). Podkreślić należy, iż interes prawny istnieje tylko wtedy, gdy powód potrzebie ochrony prawnej swej sfery prawnej uczynić może zadość przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, choć zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnej sprawy (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, LEX nr 257445). Wskazać też należy na utrwalony w orzecznictwie i doktrynie pogląd prawny, iż interes prawny uzasadniający wniesienie powództwa o ustalenie nie zachodzi wówczas, gdy możliwe jest w istniejącej sytuacji powództwo o świadczenie (por.: orzeczenie SN z dnia 13 kwietnia 1965r. II CR 266/64, OSPiKA 1066/6-8/166) lub gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (por.: wyrok SN z dnia 22 listopada 2002r, IV CKN 1519/00, LEX nr 78333, wyrok SN z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 201/97, M. Prawn. 1998/2/3, wyrok SN z dnia 21 stycznia 1998 r., II CKN 572/97, wyrok SN z dnia 29 marca 2001 r., I PKN 333/00, Prok. i Pr. 2002/2/43). Zgodnie z ogólną zasadą rozkładu ciężaru dowodu w postępowaniu cywilnym ciężar wykazania interesu prawnego w niniejszym postępowaniu spoczywał na powodzie.

Kierując się powyższymi kryteriami, Sąd doszedł do przekonania, że powód nie wykazał w niniejszym postępowaniu interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy. Zwrócić przy tym należy uwagę, że interes prawny w sprawie o ustalenie, nie wyczerpuje się w tym, że w ocenie powoda umowa jest nieważna i dlatego konieczne jest wydanie wyroku, który stwierdziłby tę nieważność. Nieważność czynności prawnej nie przesądza bowiem sama przez się o istnieniu interesu prawnego w postępowaniu ustalającym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 listopada 2006r., I ACa 888/06, LEX nr 331023). Zważyć należy, iż w pozwie powód w ogóle nie odniósł się do tej merytorycznej przesłanki uwzględnienia powództwa. Mało tego, powód nie ustosunkował się również do podniesionych przez pozwaną (...) w odpowiedzi na pozew, zarzutów dotyczących nie wykazania interesu

prawnego i nie wskazania potrzeby uzyskania orzeczenia w przedmiocie stwierdzenia nieważności umowy pożyczki. Wreszcie, powód nie wskazał interesu prawnego mimo zobowiązania go zarządzeniem z dnia 21 kwietnia 2015r. do złożenia pisma przygotowawczego zawierającego wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody pod rygorem utraty prawa powoływania się na nie w toku dalszego postępowania. Nadto, wyjaśnić należy, iż pomiędzy stronami toczyło się już postępowanie o świadczenie (zapłatę), które zostało prawomocnie zakończone. Jak natomiast podnosi się w judykaturze jeżeli powództwo o świadczenie zostało już między stronami prawomocnie rozstrzygnięte wyrokiem, to nowe powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa do takiego świadczenia nie może być uwzględnione z powodu braku interesu prawnego, o jakim mowa w art. 189 k.p.c. (por. wyrok SN z dnia 19 lipca 2000r., II CKN 278/00, LEX nr 453593). W sprawach o świadczenie dłużnik dopóty ma interes prawny w ustaleniu rozmiaru swego obowiązku, dopóki nie został przez wierzyciela pozwany o świadczenie (por. wyrok SN z dnia 5 lutego 2009r., I CSK 332/08, LEX nr 500176). Jedynie wyjątkowo można uznać dopuszczalność żądania ustalenia stosunku prawnego lub prawa "obok" możliwości dochodzenia świadczenia, a to wówczas, gdy ze spornego stosunku wynikają dalej idące skutki, których powództwo o świadczenie nie wyczerpuje, np. ustalenie odpowiedzialności za szkody przyszłe (por. postanowienie SN z dnia 18 listopada 1992r., III CZP 131/92 LEX nr 374471). Takich okoliczności jednak powód w żaden sposób nie wykazał. Ze złożonych przez pozwaną dokumentów wynika natomiast, że na skutek wniesionego przez pozwaną pozwu Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie wydał w dniu 21 listopada 2012r. w sprawie o sygnaturze akt VI Nc-e 1877408/12 nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zasądając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 15.258,50 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 31 października 2012r. do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów procesu w kwocie 2.594,44 zł z tytułu zawartej przez strony w dniu 20 maja 2010r. umowy pożyczki. Powód nie zaskarżył przedmiotowego nakazu, a tym samym nie podniósł okoliczności związanych ze swoją chorobą, ani nie sformułował zarzutu nieważności umowy na podstawie art. 82 k.c. Zważyć należy, iż niezwłocznie po nadaniu klauzuli wykonalności pozwana złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko powodowi. Na etapie postępowania egzekucyjnego powód także w żadnym zakresie nie kwestionował roszczenia wierzyciela. Mało tego, bezsporne pomiędzy stronami było, że powód dokonał częściowej spłaty zadłużenia, co wynika choćby z treści pozwu złożonego przez pozwaną w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Nadto, w trakcie postępowania egzekucyjnego w dniu 6 marca 2013r. powód zawarł z pozwaną pozasądową ugodę, na mocy której zobowiązał się spłacić zadłużenie w miesięcznych ratach do dnia 20 marca 2018r. W związku z zawarciem przedmiotowej ugody pozwana złożyła wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Z akt sprawy wynika, że w okresie zbliżonym do zawarcia spornej pożyczki tj. w sierpniu 2010r. powód zawarł podobną umowę z Bankiem (...) S.A., gdzie również posłużył się podrobionym zaświadczeniem o zatrudnieniu. Nadto, z karty karnej wynika, że powód był kilkakrotnie skazywany na karę pozbawienia wolności oraz karę grzywny. Skoro w tamtych postępowaniach zapadły wyroki skazujące, to bez wątpienia w chwili popełnienia przestępstwa powód nie miał zniesionej zdolności do rozpoznania czynów jak i do pokierowania swoim postępowaniem. W związku z tym Sąd doszedł do przekonania, że to na powodzie spoczywał ciężar wykazania wszystkich przesłanek roszczenia, w tym interesu prawnego. Zdaniem Sądu nie istniały bowiem żadne obiektywne przeszkody uniemożliwiające powodowi ustosunkowanie się do odpowiedzi na pozew czy do zobowiązania Sądu wynikające ze stanu zdrowia powoda. Z treści opinii sporządzonej w marcu 2015r. przez biegłych psychiatrów jednoznacznie wynika, że powód może uczestniczyć w postępowaniach sądowych. W tym stanie rzeczy wobec niewykazania przez powoda interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy powództwo podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł na mocy art. 189 k.p.c. a contrario.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 102 k.p.c. i odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu. Zważyć bowiem należy, iż w niniejszej sprawie powód był zwolniony od kosztów sądowych z uwagi na swoją trudną sytuację osobistą oraz zdrowotną. Powód jest bowiem osobą schorowaną, utrzymuje się z bardzo niskiej renty, a nadto ma na utrzymaniu m.in. chorą córkę, która wymaga stałego leczenia, co również generuje spore wydatki. W tych okolicznościach Sąd uznał, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek o jakim mowa w art. 102 k.p.c.